

ROR

(Rapsódia O Raji)

Cez kukátko prenajatého bytu sa zdajú všetky životy zaujímavejšie. Oproti býva Maminka. „Nechcete čerešne? Cez víkend sme boli na chalupe a už tretí deň nerobím nič, len zaváram.“ V lete nosila dlhé biele šaty bez rukávov a unavený úsmev, ako všetky učiteľky. Starala sa o muškáty na medziposchodí aj o to, aby jej muž nikdy nemal dôvod zvoniť v inom byte, keď si zabudol kľúče, než v tom oproti mne. Občas spomenula aj Nezvestné deti, za ktorými chodievali na Prvý sviatok vianočný, lebo oni nechodili ani po čerešne, ani po tom, čo ich otec prišiel o vlasy aj nádej na novú kostnú dreň. V tom období mala Maminka unavený úsmev celý rok, muškáty na medziposchodí zvädli a nikto mi ráno nezvonil, či nepotrebujem zviezť do mesta alebo čerstvé pečivo. Len občas som ešte našla na kľúčke zavesenú igelitku so zákuskami. Maminky jednoducho ostávajú Maminkami za každých okolností.

Druhé poschodie je vyhradené mladým rodinkám. Chodba zaprataná kočíkmi, zdobneninami párov topánok, odrážadlami, kolobežkami, stratenými vedierkami na pieskovisko aj malými plastovými nákladiakmi. Neznášam prechádzať ňou – jednak vždy zakopnem o nejaké prasknuté vedierko, a jednak je to ako zhmotnená výčitka všetkých matiek dospelých dcér, ktoré ešte stále namiesto plienok menia mená fiktívnych frajerov. Paradoxne si s mamičkami a oteckami z druhého nikdy nepoviem viac, než dobrý deň, hoci mi majú byť vekovo a názorovo najbližší. Keď ich však vidím mechanicky natriasať kočíkmi alebo ziapať na seba cez ulicu, že neopováž sa stúpiť do tej mláky, gumáčiky sme nechali doma, alebo kedy zasa prídeš z roboty, alebo tak aspoň kúp Sunar, uvedomujem si, že mi je vlastne dobre a že to, čo predstierajú tí, ktorí vyťahujú deti z mlák a hádajú sa kvôli sušenému mlieku, niekedy nie je šťastne až do smrti.

Na prvom býva Jednoducho Mária. Naozaj sa tak volá, má to na menovke, spolu s najrôznejšími kombináciami spoluhlások a bodiek pred, aj za menom. Rokov ani dôvodov nejako extra veľa nemá, ale zo zásady je proti všetkým a všetkému. Ak sa na domovej schôdzi hlasuje za zjednotenie farby balkónov, je proti a nechá svoj natrieť na fialovo. Ak sa zisťuje, či v jednotlivých bytoch skutočne býva toľko ľudí, koľko je tam nahlásených, cez dvere zahučí na správcu, že je to jej súkromie a do toho nikomu nič nie je. Ak niekto vyleje pred výťahom kolu a o hodinu je rozšliapaná po celom prízemí, vylepí oznam, že *nie sme zvieratá, máme ruky a ak to do hodiny dotyčný po sebe neuprace, bude sa sťažovať na bytovom družstve*. Nikto nevie, kde pracuje a čo robí, keď nepíše oznamy, nenadáva na vládu alebo nekričí na deti z piateho, aby nebúchali po zábradlí, keď už musia dupať po schodoch. Najbizarnejšie na tom celom je, že jediný, s kým sa Jednoducho Mária dá na chodbe do reči a nie je to kvôli upozorňovaniu, som ja. Väčšinou sa len sťažuje na susedov a to, čo robia, alebo nerobia

(a trochu sa obávam, že ma kvôli môjmu ohľaduplnému mlčaniu považuje za spojenca v tomto zvrátenom, proti nej obrátenom panelákovom svete) – ale niekedy z nej vyjdú aj úplne normálne vety ako *od rána ma bolí hlava, nie je nejaký blbý tlak?*, alebo *tie veterníky, čo majú v cukrárni na konci ulice, sú celkom dobré, už ste ich mali?* Jednoducho má na ľudí vyberaný vkus.

Dôchodcov vo vchode veľa nemáme, jeden manželský pár na trojke a bývalého profesora astrofyziky, alebo astromatematiky, alebo astronoečoho, čo vie s istotou povedať len on sám. Dôchodcovská manželka chodí každé ráno o siedmej behať – asi aby vyvrátila stereotypy, že na dôchodku už každý iba sedí pri okne, počíta ľudí, čo prejdú okolo a popritom lúšti krížovky. Manžel-dôchodca si už na predsudky až tak nepotrpí, fučí do schodov, vždy, keď mu niekto pred nosa privolá výťah a oslovuje ma *dievčatko*, keď chce, aby som mu podala leták vytŕčajúci zo schránky alebo podržala dvere. Astronoečo sa chce zasa vždy rozprávať – o zvyšovaní veku odchodu do dôchodku, o tom, že včera v noci videl pri kontajneroch potkana alebo o tom, že na parkovacom mieste pod jeho oknom stojí každý deň dodávka, a tie predsa nepatria na parkoviská pre osobné autá. Nedokážem s ním konverzovať ani ohľaduplným tichom, ako s Jednoducho Máriou, lebo vždy podvedome medzi jeho riadkami hľadám úškrny, to vy mladí, vám je všetko ukradnuté, kedy pôjdete do dôchodku, že nás tu zožerú krysy, že keď si konečne našetríte na nejaké ojazdené auto, nebudete ho mať kde zaparkovať. Má v sebe niečo povýšenecké, už to jeho astronoezapamätateľné povolanie, ktoré z nás ostatných robí moronov, čo neskončili ani učňovku. Raz ma opravil, keď som kuriérovi pred vchodom povedala, že *občiansky zrovna nemám pri sebe*. „To je čečizmus.“

Odvtedy ho volám Astrochuj.

Okrem Maminkinho je na našej chodbe ešte jeden byt, aj keď sa väčšinou zdá, že v ňom nikto nebýva. Aj ja som ho stretla iba raz nadržanom, ako sa obzerá okolo seba a šmátra kľúčom po hydrante, lebo fotobunka reaguje len na ľudí nad meter osemdesiat. Odrazu sa rozsvietilo svetlo (možno preto, že som mala opäťky) a ja som stála oproti plešatému chlapovi v roláku, ktorý poťahoval nosom ako feťák a vyzeral, že mu práve z pivnice ušli dve trinásťročné dievčatká (v ešte horšom prípade chlapci). Ukážkový Prznič. Keby som v sebe nemala sedem vodiek, asi by som začala kričať.

„Vy tu bývate?“ opýtala som sa namiesto toho, ako profesor Lockhart Rona Weasleyho v tajomnej komnate, hoci to asi obvykle bývajú posledné otázky obetí sériových vrahov. Nepovedal ani slovo, ani neprikývol alebo nepokrútil hlavou, iba si nejakým bez pohybu rúk odomkol a stratil sa za dverami s prelepeným menom na zvončeku. Možno to je iba Vadalov bratranec.

A potom sa to celé nejakým nenápadným spôsobom stalo, tak, ako aj všade inde na svete, kde si hovorili, aké super bude znova sa po roku pozrieť do Londýna alebo mať svadbu s dvesto ľuďmi a kónským záprahom. Niečo sa nám vsunulo do životov, bez odpovedí, bez varovania, bez

pardónu. Spočiatku sme si to ani neuvedomovali, zakrývali si polovice tváří a zdravili sa bez slov, lebo aj tak zanikali v textilných vláknach. Spočiatku mi to ani nevadilo – odstupy som si držala tak či tak, s dôchodcami som sa najradšej nestretávala vôbec a ľudia vyzerali nejako pokornejšie a tolerantnejšie. Ale potom so mnou Dôchodcovská manželka ráno po behu nechcela nastúpiť do výťahu, že radšej počká na ďalší a nejaký otecko z druhého ma pol hodinu presviedčal, že si mám zakaždým, keď vojdem do vchodu, vydezinfikovať ruky rozprašovačom na kvety, ktorý tam postavili ako sväteničku.

„Žijú tu moje deti!“

„A ja mám alergiu na lieh.“

Neklamala som – mala som už zošúpané hánky aj brušká prstov z toho, ako som si ich o seba každý deň minimálne desaťkrát trela pod teplou vodou a počítala pri tom do dvadsať. Nádej mi to nejakú nedáva. Rovnako, ako keď sa ako každý rok blížila sviatky pokoja a mieru a ja už dopredu viem, že to zasa nebudú sviatky pokoja a mieru.

„Tento rok je to riziko, viete. Kvôli manželovi,“ povedala mi Maminka na schodoch, kde mi každý rok, už štvrtý po sebe, hovorila, o kolkej mám prísť, aby nebola kapustnica studená.

„Nejdeme ani k deťom. Budú to veľmi smutné Vianoce.“

Musela som sa chytiť zábradlia, až zadunelo, takže Jednoducho Mária asi práve zapla tlačiareň – ale odrazu mi bolo úzko, odrazu sa mi v hlave zväčšovali všetky tie veľké slová ako *pandémia* alebo *lockdown*, odrazu som dostala ten najväčší strach na svete, lebo *ľudia mali strach zo mňa*. Nič som neurobila - nevykradla som záložňu, ako jeden výrastok z päťky, neohrozovala nikoho nožom ani nespreneverila peniaze na zateplenie, ale ľudia sa ma báli. Sila každej choroby tkvie v strachu, ale v strachu z iných ľudí?! Až teraz som sa naozaj začala báť.

V to ráno okrem strachu brechal aj pes – niekto z horných poschodí mal takého malého kríženca jack russella, ktorý ale musel mať plúca dobermana, lebo jeho protivný piskľavý hlas sa hocikedy ozýval až na prízemie. Jednoducho Mária už kvôli tomu vyvesila asi štyri oznamy, ale brechot obvykle stíchol, keď sa za orechom zavreli dvere, alebo mu Maminka podstrčila kúsok mäsa z polievky. V to ráno nie. Brechal a brechal, a už som počula aj hlasy, ktoré ho okrikovali, a hoci jeden z nich patril jeho páničkov, štekot stále neustával. Vyšla som na chodbu iba v župane, lebo čo ak Prznič nakoniec naozaj niekoho zavraždil – a zistila som, že štekot ide z prvého poschodia. Na medziposchodí už stáli zvedaví susedia – Astrochuj, Manžel-Dôchodca, Dôchodcovská manželka, odrazu s rúškami na brade a asi v päťcentimetrových rozostupoch, lebo teraz bolo niečo dôležitejšie, než nejaký nehmatateľný vírus. Teraz sa tu dialo niečo na panelákové pomery nenormálne, možno zločin, tragédia, senzácia. Uvedomila som si, že pes šteká pred bytom Jednoducho Márie, akoby to mala byť nejaká pomsta za tie štyri oznamy.

„Aj ten pes ju nenávidí!“ potvrdilo nejaké staršie decko, ktoré každý deň trieskalo po zábradlí cestou hore aj dole, a ktoré za to teraz niektorý z jeho rodičov treskol po hlave.

„Zvonili ste?“

„Nezvoňte – čo ak tam uniká plyn?!“

Bol to len pes, ktorý mohol zacítiť klobásu alebo vidieť svoj vlastný tieň a nevedieť o tom, ale odrazu v ňom každý videl znamenie, zvestovateľa toho zločinu, tragédie, senzácie. Popravde som ešte naozaj nevidela tak dlho a sústredene štekajúceho psa. Začali sa budovať stratégie.

„Klopali ste?“

„Samozrejme. Nikto neotvára.“

Nieko ma chytil za plece, až som chcela nahnevane skríknuť „Covid 19!“, ale bola to len Maminka, ktorá teraz prišla.

„Čo sa stalo?“

„Niečo tam buchlo a potom začal štekať pes.“

„Treba volať správcu!“

Päťdesiatnik v papučiach s brmbolcami vehementne triasol dlaňami, ako na nejakom charizmatickom stretnutí, že netreba, že on už je tu.

„Náhradné kľúče od tohto bytu bohužiaľ nemám – majiteľka s tým nesúhlasila.“

Ozvalo sa niekoľko ďalších samozvaných správcov, že to by tak nemalo byť, že človek nikdy nevie, a že nejaký náhradný kľúč musí existovať. Potom si niekto spomenul na fialový balkón.

„Je tam len taká plastová konštrukcia, dá sa preliezť.“

Nejaké ženské hlasy začali namietajú, že veď to síce je len prvé, ale to stačí aj jeden chybný krok, plasty veľa nevydržia, včera mrzlo – a možno to za to ani nestojí, možno len zaspala, alebo ešte nevstala, alebo to robí naschvál, ako vždy.

„Ja to preleziem a pozriem sa dovnútra.“

Bol to Prznič. Nemal rolák, zato mal takú tú otrasnú staromládeneckú šiltovku, na ktorej šilt splýva so zvyškom čiapky, preto som ho najprv nespoznala.

„Ak bude treba, zavolám pomoc.“

Preboha, veď on ju znásilní, rozštvrtí, poukladá v dózičkách do mrazničky a na druhý deň povie, že nikto nebol doma – čo to nikto okrem mňa nevidí?! Ale správca mu už trasúcimi dlaňami otváral svoj susedný byt a vysvetľoval, že musí poodsúvať zazimované muškáty, tak nech chvíľu počká. Stáli sme tam ako v nejakom pojazdnom cirkuse, pripravení zatlieskať medveďovi na bicykli, ktorý o chvíľu vyjde zo zákulisia. Ale vyjde niekto? Zdalo sa, že každý sa nad tým na chvíľu zamyslel. Čo ak tam už tretí deň leží nehybná, studená - a *pozitívna*?

Nákupy sa predsa nosia len seniorom. Rozmýšľala som, kedy som Jednoducho Máriu videla naposledy a či to bola nejaká pekná spomienka, ak mala byť posledná, ale nemohla som si spomenúť na nič čerstvejšie, než jej minulotýždňové ponosovanie sa, že už nevie, z ktorej strany ešte má na schránku napísať, aby jej tam nevhadzovali letáky. Počuli sme rinčať sklo, niekoľko matiek z druhého nahlas zhíklo. Astrochuj si nasadil rúško, až mu z očí ostali len poloblúky, akoby sa práve chystal vynášať grafit z Černobyľu.

„Asi bude treba záchranku.“

Prznič nám všetkým otvoril zvnútra – bolo to ako za nejakých absurdných starých čias, keď sa nenasli do potravín gumené rukavice a každý piatok sa chodilo na bytové párty. Podťe ďalej, ani sa nezobúvajte – a nepozvaní hostia sa hrnú a hrnú, naozaj sa nezobúvajú, ani neostýchajú, len hostiteľka sedí na zemi, opretá lopatkami o sedačku niekedy bežového gauča a pár hodín dozadu by určite všetkým vynadala, čo si to dovoľujú, vojsť sem v počte

nad šesť a ešte aj v topánkach, ale teraz všetko okolo nej vyzerá strašne smutne, vôbec nie arogantne, ako si to každý predstavoval - rozhádzané knihy s farebnými nálepkami trčiacimi do prevažne prázdneho priestoru, prekrútené zaprášené žalúzie, ktoré nemajú dnu púšťať veľa svetla, ale niekto (Prznič) vedľa nich vybil dieru do skla a svetlo je tam z každej strany, aj z dverí na chodbu, prevrátený stolík na troch nôžkach, ale pôvodne asi na štyroch.

„Čo sa stalo?“

Astrochuj si kliesni cestu, s rúškom sa asi cíti ako Wolverine, ktorý tu prišiel nastoliť právo a poriadok. Ale Jednoducho Mária zbadá v dave mňa a natáhuje ku mne ruku.

„Dajte pozor, nemá rúško!“

Mám ho na háku, ako každý seriál o zombíkoch a koncoch sveta.

„Umývala som okno.“

Matky z druhého zasa zhíknu, že v takej zime sa to predsa nerobí a ja si uvedomím, že kľáčim v malej napenenej mláčke.

„A prečo ste sa aspoň neozvali, keď sme búchali?“

Ale ona sa s Astrochujom nebaví, baví sa so mnou a ja mu chcem ukázať svoje aj jej červené prsty, či je slepý, ako nejaká nevinná Lady Macbeth, ktorá len natiahla ruku, no aj tak sa jej teraz všetci boja, lebo nemá rúško.

„Odkiaľ ste padli?“

„Kde všade ste sa udreli?“

„Nie je vám na vracanie?“

„Máte covid?“

Ale ona všetky otázky ignoruje, možno vedome, možno kvôli nejakému otrasu mozgu a sveta okolo nej, a len sa na mňa uprene pozerá a krčovito mi zvierá ruku, asi aby som ju tu náhodou nenechala s nimi samú – a ja pochopím, všetky tie krátke konverzácie pri schránkach aj igelitky s veterníkmi na kľučke, aj uprostred celého tohto vesmírneho chaosu, odstupov, rozstupov a neobvyklých postupov. Strach nás nesmie dostať. Aspoň dovtedy, kým nás budú mať radi ľudia, od ktorých to najmenej čakáme.

„Bojím sa, že je zasa nejaký blbý tlak, lebo ma strašne bolí hlava!“

Rozhodla som sa, že ak už aj zo mňa nikdy nič poriadne nebude, ako mi ešte kedysi dávno, v časoch promócií a prvých svadiieb rovnako starých sesterníc, prorokovali obaja rodičia, budem odhaľovačom príbehov. To sa dá v tejto zložitej dobe robiť aj ako home office. Prvý už mám skoro hotový, aj keď Jednoducho Mária trochu váhala, keď som ju v týchto nebezpečných časoch prvýkrát pozvala k sebe na kávu a veterník. Potom som si však nechala urobiť antigénový test a ona mi po svojom názore na očkovanie a dvoch pohároch ružového povedala aj to, že najväčšiu jazvu stále nemá vzadu na hlave, ale tam, kde kedysi mala ľavý prsník. Druhý v poradí bude asi Prznič, lebo čo už môže byť fascinujúcejšie, ako chlap, ktorý cez deň prelieza balkóny, aby niekomu zachránil život, a po nociach možno vraždí prostitútky v miestnom podsvetí? Jedine ten stále neprebádaný panelákový vesmír, v ktorom žijeme.